

A RÁKÓCZI IFJÚSÁGABÓL

(Felesége élet-halál között. 1698.)

Halálán Lotte. A komornyikok,
mint megbolydult hangyák, kerengenek.
Aranyszál-brokát baldachin alatt
az arca hamuszürke kór halálfej,
szederjes szája fulva tátogat,
kőkörccsin szeme fehérré savósult.
De csúf — döbben Rákóczi — durva csontja
az üveg bőr alól kiri.
Ez már nem színjáték. Tettetni ezt már
ember nem tudja: élet és halál
birkózik itt.

A doktor félrehívja:

„Tudás itt már nem... csak a hit segít.
Utolsó kenettel!”

Susogja Lotte:

„Viselj gondot fiunkra, mindenünkre!
Inkább szeretnék halni, mintsem élni!”

Szobájában, mint áradás, ömöltek
Rákóczi könnyei: „Még férfi is kevés
néz a halál elé ily eltökélten.
S tudja, mi vár reá?
A Végző Szó! Keresztjét tartva Jézus
a nap helyén tűz mandorlában áll,
mit angyalok szívárvány szárnya küllöz
mülljom harmat-szikrává... s vallat egyre:
„Kit oltalmaztál meg pribék-haláltól
mint irgalmas szamaritánus? Hányat
étettél legkisebbjeim közül?
Vagy nem olvastad a kecskék s juhok
példázatát? S a gazdag és a Lázár
közül ki voltál? S ha már hamis voltál,
mint hamis sáfár, hány nyomorult adósnak
törölted terheit?”

Oh balga asszony,
ha sejtened, mi lesz a végítélet,
két kézzel tépnéd vissza életed,
hogyan vezekelj e földön... S te, Ferenc,
mit cselekedtél a tizezrekért,
akik jobbágyul tereád bizattak?!...

Kényeztetett gyerek... Vágyik halálra,
mert azt hiszi, álorcás maszkabál
az is, mint élete, s ha épp megunt,
letépheti a maszkot: vissza élni!
Azt hiszi: a halálnak is parancs
minden bolond szeszélye, s mint komorna
szalad, ha toppant...

Pedig a halál:

az északszél, mely vitorlánkba csap,
s ordítva dönti azt — nyűszít chiméra —
s az ember a másik oldalra dől ki
a vízbe már, hogy így ellensúlyozza
a végletek megbillent egyenét,
az öncél-részekké szakadt világot.
A szél orkánná nő, sikong, s az ember
nem ura már kötélnek — dől a vászon,
s sziszeg a víz a tatba: szürke semmi
felhőgomolyból és hullámtarajból
gubancolt foszladék.
Az iszonyat dobhártyáinkon dobol,
mint hollók szállnak fenn a bűneink...
Felrémlik már a fulladáshalál:
tátott torok vonagló húsgubanca,
mely már ritmustalan nyílik, s tömődik.
Szemek tört tükre végtelenbe húz.
Nincs már remény!

S a lila-kék hullámtaraj felett
valaki jár... jön...

Lotte éled... él.

Jánosy István

KÖSZÖNTŐ

Mint csapzott vándor, pihenőre igyekszik az év már:
ablakomon bekopogtat az őszi eső, lopakodva
tolvaj köd kúszik fel a házfalakon, s a csavargó
szélben fázósan borzongnak a meztelen ágak...
S bennem, mint a gyümölcs zamatos leve, buggyan az ének,
gyémántként foglalva szavak fűzéribe téged,
újra anyát, kinek áldott méhe virágba bomoltan,
hónapokig rejtett titkát feledve, szerelmünk
új hajtását adta ajándékkul ma jövőnkre! Balássy László

ANNA

Hol van szó, elegendő, elszámolni: mi minden
vagy te nekem, s hol a vers, méltón elmondani téged?! —
Erdei forrás gyöngy csobogása ezüst nevetésed,
s lágy hangod muzsikál, mint hajnali szélben a kertek...
Édes ízét izlelgetem újra, meg újra nevednek! —
S mint a tavasz, ha kibontja a tájon sokszínű fátylát,
szétszaggatva a zordon tél bús fellegeit, te
tündérkézzel elűzöd a gondot, s életemet, mint
kék égről ragyogó nap, fürdeti fénybe szerelmed! —
S én mindennap megköszönöm, hogy vagy, s az anyém vagy:
sorsom részese, munkám társa, húgom, feleségem...
S most már szöszeke fiunk ragyogó szemein mosolyog ránk,
telve reménnyel, drága ígéreteként a jövőndő!

Balássy László